

Goran Gluvić

KAZIMIRJEVE ZBRANE PESMI

Igra za eno osebo

Scena: gostinski lokal s šankom, v ospredju stojijo tri mize, za vsako mizo trije stoli, ob šanku obešalnik, na šanku telefon pladenj. Opomba: kozarci, skodelice, steklenice, blok in svinčnik igralec oblikujejo s pantomimičnimi gibi.

KAZIMIR nastopi. Oblečen je v dežni plašč. Elegantno stopa k obešalniku.

Pavla, ne glej me grdo izpod čela! Vem, zamudil sem. Še sekundo, in pripravljen bom za veliko bitko s kozarci, steklenicami in pladnjem! Prav?

Stopi k obešalniku in odloži plašč. Nadene si delovno obleko in pripne umetno krizantemo na rever.

Tako!

Stopi k šanku.

Pavla, nasmešek, prosim. Daj, no, saj zmoreš. Pa nič. Ja, ja, vem, da gostje čakajo. Vzame pladenj in stopi k mizi 1. Pladenj položi na mizo. Iz žepa potegne blok in svinčnik. Narejen nasmešek.

Želite? Tri pire? Še kaj? Nič več? Dajmo, fantje, tega blokca nisem vzel v roke, da bi vanj zapisal le tri pire. To si lahko tudi zapomnim. Pa tudi šank ni daleč. Se strinjate? Se. Lepo. No, kaj boste še? Pa kaj se režite kot zmešane kure. A res? Niste še videli, da se kure režijo. Aha, ti si petelin, praviš. No, pa zakikirikaj. (premor) O, bog, kakšno opičje kikirikanje! Torej, tri pire.

Stopi k mizi 2. Spet narejen nasmešek.

Želite?

Krajši premor; medtem KAZIMIR pogleduje v eno in drugo smer, kjer sedita namišljeni osebi. Čaka na odgovor.

No, se bosta končno zmenila? Bosta? Ja, samo trenutek, seveda. In ta trenutek se zavleče v večnost. Medtem pa jaz postanem lokomotiva, čas me povozi, ukinejo železnico, gospodič pa končno, znova izusti: samo trenutek... Prosim? Da sem nestrpen! To ni res. Nasprotno! Ti si prepočasen, gospodič. Mislim, da bo to držalo. No, kaj bosta? Samo trenutek? Zapisal bom, toda dvomim, da naša Pavla toči pijačo, ki se imenuje 'samo trenutek'. Seveda, potem pa... Ja...

Si zapisuje.

Dve kavi in dva soka. (bolj zase) Toliko časa za tako bedno naročilo.

Se napoti k mizi 3, a se vrne k mizi 2.

Slišal sem te, gospodič! Zelo grdo si se izrazil o moji umetni krizantemi. Zelo grdo. Kičasta je samo v tvojih očeh. Nikakor pa ne v mojem reverju. Se razumeva? Veseli me, da se.

Stopi k mizi 3.

Filip, še enkrat isto? Že spet si tu od jutra, kaj ne? Ne razumem te. A ja, žena te je nazijala. Ti je spet rekla, da si parazit? No, saj sem vedel. Sam si kriv, zakaj si se poročil z diktatorjem. Sicer pa sem ti to že stokrat povedal. Ponavljam se, kot se ponavlja tvoja pijača. Torej, marelični sok z radensko. Poslušaj, Filip, a ne bi spil česa drugega? Saj ne težim. Zadnjič si dobil drisko. Kako neki vem? Sam si mi pravil. Prav, prav, če ti je potem lažje, tvoja stvar.

Stopi k šanku.

Tri pire, dve kavi, dva soka, (vzdihne) marelični sok z radensko... Pavla, spet sem jo moral vreči iz stanovanja. Ob živce me je spravila. Poslušaj, kaj se je zgodilo... (premor) Da te nič ne briga? Potem si zgrešila poklic. Kot točajka bi morala prisluhnuti vsakemu, ki stoji za tvojim šankom. (premor) Ni res! Ni me zapustila... Zjutraj mi je rekla: jebi se. Kar tako! Brezveze! V meni je žgalo, da bi ji primazal... Da bi ji primazal takšno, da bi ji glava zletela v zgornji levi kot sobe. Toda pomiril sem se... Skoncentriral... In veš kaj sem ji odvrnil na tisto njeno: jebi se. Da se s to mislijo že dolgo ukvarjam. In da se bom sedaj še bolj, ko sem jo spoznal. Samega sebe pojebeš in nimaš nobenih kontaktov z ženskami. (zasanjano) Sam si, čisti moški,

popolnost popolne popolnosti. Pavla, oprost, toda ti tega ne razumeš! Če bi imel vsaj košček moškosti, kot imam jaz ženskosti v sebi, bi videla, kako zatežena je tvoja ženskost. No, si videla, da ne razumeš! Kaj si rekla? Da se ne bom nikoli poročil? Ha. Kaj ti veš o življenju? Pozabila si marelični sok z radensko. Prav pa nisi pozabila, samo jaz sem tečen. (bolj zase) Vem, rabiš čas zanj. Artistka si. (polaga pijačo na pladenj) Ko sem bil v Parizu... (se obrne proti mizi 1) Takoj boste dobili pir! Prej, kot bi orgazem. Torej, ko sem bil v Parizu, sem spoznal nekega žensko... Te ne zanima? Seveda te, samo pretvarjaš se, da te ne. Pavla, poznam te kot... Prav, prav, takoj bom razdelil pijačo med stranke našega lokala.

Vzame pladenj in stopi k mizi 1, kamor položi tri piva. Pri tretjem "polaganju" se zdrzne in jezno zazre v daljavo.

To pa ni lepo od vas, fantje. Ne, ni. Rajši bi, da vam streže natakarica v minici kot pa jaz. Kaj pa je narobe z mano? Aha, ne morete me prijete z zadnjico! Natakarico pa bi si upali, a? Kaj ne veste, da je zadnjica vsakemu zasebna last, zato je na njej prepovedano parkirati s tujimi rokami, ki nimajo dovoljenja v hudomušnih pogledih žensk. (odlaga pivo in kozarce pred goste) Namesto da bi si poiskali dekleta in jih prijemali za... karkoli, se tu nacejate s pivom in čakate na natakarice, z minicami. In modrujete. (premor) Kaj? Da vas dekleta potem hočejo takoj speljati pred oltar? Pa kaj potem! Rečeš: da, in potem dobiš dovoljenje za parkiranje svoje roke na ženinini riti za celo življenje. (odmahne z roko) Ja, ja, kelner'ce so boljše. Kar mislite si.

Odide k mizi 2. Položi skodelice kave in soka pred gosta.

Prosim? S smetano? A tega nisi mogel prej povedati? Pozabila sta. Aja, zaljubljena sta. Meni pa naj se vnamejo mišice!

Položi skodelici na pladenj in se vrne k šanku.

Pavla, daj še smetano v kavo, za tista dva zaljubljenca. Ah, ko se jaz bil v Parizu in pisal pesmi...

Opazuje polaganje smetane v skodelico, nato zgrabi za pladenj in se vrne za mizo 2.

Izvolita. Naužijta se smetane, dokler je še čas. Ko se poročita, se bosta morala navaditi na črno grenko kavo. Nikoli ne pišita pesmi. Pogubno je. Verjemita mi. Saj vem, da me ne razumeta. Me? Zdaj ko sta zaljubljena vse razumeta. Ko pa ljubezen mine, nastane vakum, praznina. Da ni tako? Je, je.

Stopi k mizi 3.

Dolgo si čakal, Filip. Vem, da si dolgo čakal. Izvoli, marelični sok z radensko.

Postavi marelični sok z radensko.

Še enega bi? Pa saj še tega nisi spil? (ga opazuje, kako pije na dušek, kako položi kozarec na pladenj) No, sedaj si ga pa spil. Ne razumem te, Filip. Vem, da so ljudje odvisni od žganja... Da pa so... (začudeno odkimava) Od mareličnega soka z radensko... Sicer pa je to tvoja stvar. Sem ti že pravil, kako sem v Parizu živel z balerino? Sem? Kdaj? Nisem? Kakšna baba je to bila! Moja mala balerina. Sto kil je tehtala. Zakaj me nočeš poslušati? Da si zmišljujem. Oh, ko bi se vsaj! Svoje zmišljije bi prodajal za velike denarje! In sedaj bi bil... Vseeno nočeš? Jaz pa ti lahko prinašam marelični sok z radensko! In kaj potem, če me za to plačujejo! (premor) Oprosti, Filip, vem, da imaš svoje težave. Rad bi le, da tudi meni kdo prisluhne. Danes sem tako sentimentalen. Še nikogar nisem spodil iz gostilne. Si opazil? No, vidiš. Torej, še en marelični sok z radensko?

Vrne se za šank.

Še en marelični sok z radensko za Filipa. Pavla, tako nesrečen sem. Ti si pa srečna. Imaš lepega in dobrega moža, imaš luštne otroke, jaz pa nimam ne moža ne otrok. Zamenjaš mojo nesrečo za svojo srečo. Kaj se mi posmehuješ! Zaboga, Pavla, saj se ne znaš drugače smejati, kot da se posmehuješ. Če bi imel oblast in moč, bi te kaznoval, Pavla. Prepričan bodi, da bi te! Za kazen bi morala delati za tem šankom, za katerim že delaš. Marelični sok z radensko? Vidim, da si ga natočila. In kaj zdaj? Kaj 'kaj mi je danes'? Ne kolovrati z očmi! Pazi, če ne boš prisluhnila moji izpovedi o življenju s pariško balerino, boš sama stregla gostom! Spet si zakolovratila z očmi! Videl sem te. Nič,(jo oponaša) daj, daj, odnesi pijačo Filipu. Ne vmešavaj Filipa v najine odnose. Tu sva ti in jaz, in predstavljaš si, da je šank meja. Čas je, da skleneva detant in sedeva za pogajalsko mizo. No, sedaj si pa še sopihnila. Naredila si tako. (sopihne) Ne upaš si več tako. (zakolovrati z očmi) Zakolovratiti z očmi.

Pograbi pladenj in ga nese za mizo 3 in postavi kozarec pred namišljenega gosta. Že hoče oditi nazaj k šanku, a se ozre k mizi 3.

Spet si eksal, Filip? Kaj ti je? Še enega? To ni res! (se obrne k mizi 1) Takoj bom prišel k vam. Potrpljenje, fantje.

Se vrne k šanku.

Še enkrat isto za Filipa. Pa tisti trije mulci bodo najbrž še eno rundo.

Stopi k mizi 1.

No, želeli ste, godpodiči? (cinično) A res? Ganili ste me do solz. Prav vam bom pripovedoval o svojem bivanju v Parizu, o ljubezenski zvezi s pariško balerino, kaj? Radi bi slišali zgodbo? A ja? Ne bi pa cele. Samo tisti del, ko sva se premetavala v postelji. Vi me trohico zajebavate? Sto kil je imela, da, in balerina je bila, da. Kdo pa pravi, da sva sploh seksala? Tudi po prstih je plesala. Kaj vas briga, kakšno zadnjico je imela. Imela jo je in to je

dovolj za vas. Dajmo, mularija, spijte svoje pire in domov spat. Čez pol ure bo na radiu Pravljica za lahko noč. Ne, te umetne krizanteme nisem kupil v Parizu. No, fantje, želeli ste slišati, naj vam bo: pesnik sem, ki piše pesmi. Da, tapravi. Ne, zbirke pa še nisem izdal. Nabira se mi. Ko se bo nabralo, bo izšlo. Pesmi, vendar. Vsi veliki ljudje so najprej delali kot natakariji, potem pa so jih odkrili. No, sedaj, ko sem vas poučil o življenju, spijte pire in domov, da boste premišljevali o mojih besedah. A nočete premišljevati? Rajši bi še eno rundo? Fantje, a se zavedate, da se vrtite v krogu rund?

Se vrne k šanku. Nasloni se in zasanjano zazre.

Pavla, kako pa kaj tvoje zdravje? (kratki premor) Jaz? Da te jaz zajebavam? Ni res! Kaj si spet nataknjena? Aja, vem, če bi bila sedaj nataknjena, bi... Saj vem. Uživala. Oprosti. Ti nisi kriva, da te jaz moram prenašati. Služba je služba. (se obrne k mizi 2) Ja, takoj pridem. (k Pavli) Poslušaj, Pavla, tista ženska, saj jo poznaš, ki sem jo... Ne, ni me zapustila! (se ozre k mizi 2) Pridem! Saj se ti ne mudi! Misliš, da ti bo punca dala, fant? Samo kavo je hotela zastonj piti, naivnež! (Pavli) Kaj 'psst'? Fantu želim pomagati, da varno trešči na tla, ko mu bo pred nosom zaprla vrata. Prav, Pavla. Vljuden bom.

Stopi k mizi 2.

Že odhajata? Nič več ne bosta spila? Oh, škoda, pa toliko pijače imamo še na zalogi. Kakor želita. (vzame blok in računa) Dve kavi s smetano in dva soka. Šeststo tolarjev. Hvala. Pa še naprej bodita zaljubljena. Na svidenje. (pospravi šalici in kozarca z mize na pladenj. Se vrne k šanku, položi pladenj) No, sedaj pa še marelični sok z radensko za gospoda Filipa.

Vzame marelični sok z radensko. Stopi k mizi 3.

Filip, dam ti pijačo, če mi obljubiš, da je ne boš takoj eksal. Obljubiš? No, potem pa v redu. Izvoli. (postavi pijačo predenj)

Hoče oditi, a jo navidezni Filip prime za suknjič, tako da ga malce spodnese.

Filip!? Ne vleci me za suknjič! Kaj se pa greš? (ga pogleda v oči) Ja, vem, da si nesrečen, zato mi ni treba strgati suknjiča. Nič ne bom spil. V službi sem, Filip. Daj, no, spusti ga. (premor) No, za trenutek bom sedel in te poslušal. (Filip mu spusti suknjič, sede za mizo 3) Nič ne bom spil. Tudi kavice ne. Alergičen sem na kavo. No, kaj je? (poslušga ga, seveda, z mimiko poslušalca) Ampak, saj bo minilo... (ustrashi se, ker navidezni Filip udari z roko po mizi) Ne udrihaj po mizi! No, vem, da ne boš več. In? (spet poslušga) Saj to ni nič takega, če ti ni skuhala večerje. Je? No, če ti tako praviš. Seveda, zate je velika stvar, ker si jo navadil, da ti vedno skuha večerjo. Saj te ne zafrkavam. (spet poslušga) A ja? Misliš, da ima kakšnega dedca v rezervi?

Najbolje je, da jo naravnost vprašaš. Ja, mislim, da je tako prav. S tem bi presekal svojo in njeno bolečino, pa še radoveden na bi bil več. Kako 'kaj sem mislil s tem'? Saj veš, potem lahko postaneš ali polkovnik ali pa pokojni... (poslušaj) Saj nisem rekel, da moraš umreti! Takoj pomisliš na samomor. To je bila prispodobna, butec! Hotel sem ti reči: ali se bosta zmenila ali pa bo šla k rezervnemu dedcu. Filip, ne! (vstane) Ne bom ti več prinašal mareličnega soka z radensko! Obljubil si, da ga boš pil počasi. Tvoja nesreča gor ali dol! Nič več ga ne dobiš.

Se vrne k šanku.

Si ga videla, Pavla, kaj počne danes? Kar skomigaj z rameni. Briga tebe. Meni pa ni vseeno. Najlažje je skomigniti z rameni. (skomigne z rameni) Tista moja balerina, močna balerina, s katero sem živel v Parizu, ni nikoli skomigala z rameni, nikoli ni kolovratila z očmi. Prava ženska. Hočeš vedeti, kaj je počla? (premor) Ne, ni kadila, niti se ni nalivala s šampanjcem! A misliš, da se vse balerine nalivajo s šampanjcem!? Misliš! Prav, toda to je tvoj problem. Moja balerina se ni nikoli! (pomirjeno) Ona je le zasanjano gledala v moje oči in me ljubila... Ne, nisva se poročila. Še sprašuješ zakaj ne! Z balerino se vendar ne poročiš! Če bi to storil, bi storil zločin. Oh, Pavla, ti ničesar ne razumeš. Ti nič ne veš o umetnikih. Če bi se poročila, bi bilo isto, kot da bi se vrgla v ječo. Še vedno ne razumeš. Dovolj, da ti razložim. V treh minutah, niti sekunde dlje. Na primer pesnik... Na primer veliki pesniki... Pa tudi pisatelji velikih romanov... Saj ni važno. Umetniki, skratka, rabijo eno žensko... Ostaniva pri pesnikih. Pesniki rabijo eno žensko za eno genijalno pesniško zbirko. Si razumela? Nisi. Prav. Za drugo pesniško zbirko rabijo drugo žensko... Strokovno literano povedano se ta ženska imenuje muza. (poslušaj Pavlo) Kako cinična si! (jo oponaša) Muze so molze po slovensko. Pesniki jih izmolzejo, potem pa brčnejo na cesto, da bi jih spet drugi umetniki molzli. (konec oponašanja) Kaj takega lahko pride samo iz tvojih ust! Idiotka kretenska! Literatura je nekaj čisto drugega. Pesnik rabi drugo žensko za drugo pesniško zbirko, da se ne bi ponavljal, ne pa da bi je... (poslušaj Pavlo) Ni me zapustila! Dokončal bom zbirko. Samo nekaj časa rabim, da zberem vtise... Zasanjano me je gledala v oči in me ljubila... Kaj praviš? (se ozre k mizi 2) Ja, čaka me nov gost, vidim. Ti lahko nekaj šepnem, Pavla? (šepeta) Jebi se. (potem se odmakne) Kar vpij! Ne slišim te več.

Stopi k mizi 2. Razburjen je, a se zbere, popravi pričesko, vzdihne. Narejen nasmešek.

Želite? Ne, nisem utrujen. Želite? Nič ni narobe z mano. Želite? Nihče me ni užalil. Želite? Moj pogled je žalosten! Želite? (poslušaj) Pijača, ki jo postreže nezadovoljen natak, je strupena pijača, pravite. Ste vraževerni? Niste. Lepo. Želite? Ne bo mi lažje, če se bom povedal, kar me muči. (naenkrat bruhne v jok in prične tuliti in opletati z rokami kot deklica) Ja, žalosten sem, ker nihče pameten noče poslušati, kako sem nekoč živel s pariško balerino! V Parizu! Tisti, ki hočejo poslušati, hočejo poslušati le, da bi se mi potem posmehovali! Zbadajo me z žaljivkami! Ker sem pesnik! Ko

jim obrnem hrbet, se norčujejo in mi kažejo jezik! Ne verjamejo, da sem živel v Parizu in pisal pesmi. Ja, žalosten sem! (se hitro zbere in hladno) No, sedaj pa povejte, kaj želite? Ne, nisem nor. Vam sedaj lahko postrežem? Čakajte, kam pa greste? Saj ste rekli...

Se vrača proti šanku s pretečim pogledom proti Pavli.

Pavla, ne glej me tako! Že vidim, kako me boš zjezikala šefu. Videla si, da ga nisem namenoma nagnal. (pri šanku) Hotel je, da mu povem, kaj mi leži na duši in sem mu ustregel. Če je hotel slišati kaj drugega, potem... no, to je njegov problem. (bolj nežno) Pavla, se ti zdi, da sem normalen moški? (jezno; jo oponaša) Ja, ja, normalen moški si. Vem, kaj si misliš! Normalnih moških ni. Če pa sem jaz normalen, potem to pomeni, da nisem normalen. Razumeš? Vem, da tudi tebe moti umetna krizantema v reverju! Te ne? Zakaj se potem držiš kot da bi ti šlo na smeh? Kar tako. Aha, spomnila si se vica o Gorenjcih. No, ja, so ženske, ki vic zaštekajo šele po devetih mesecih. Ne jezi se. Saj nisem slabe volje. Le premalo gostov je, da bi me spravili v dobro voljo. (poslušča Pavlo in odkimava) Ne, ne, tisto zjutraj... Ona me ni zapustila. Ja, seveda mi je rekla: jebi se. Toda odvrnil sem, da bo razmislil. Saj sem ti povedal. (zamisli se) Če bi mi uspelo seksati s samim seboj, bi me prav gotovo nagradili z Nobelovo nagrado. Če pa bi dobil Nobelovo nagrado... (zasanjano) Veš kaj! (nič žalostno) Ne bi se več zmenil zate. Vem, da mi ne bi zamerila. Veselo bi prihajala sem v službo in gostom pripovedovala, da si delala skupaj s čednim moškim, bodočim nobelovcem. In nihče ti ne bi verjel. Čeprav bi vsem navkljub zavrtela kaseto, posnetek podelitve Nobelove nagrade, kjer tvoj nekdanji sodelavec prejema plaketo za najvišje dosežke v medicini... In se drži za velik trebuh... Se opravičuje, da mu je slabo... Sili ga na bruhanje... Člani švedske akademije ga razumejo in mu z nagnjenimi glavami, z dobrohotnim nasmeškom, z razdostnim vzdihom odobravajo, ko steče v toaleta. Kajti vedo, da je že tretjič noseč od seksanja s samim seboj... Vsi časopisi, rumeni in tisti črni, s katerimi si popackaš prste, bodo pisali o genijalnem fantu, ki je oplodil samega sebe... A nihče ne bo omenjal skromne Pavle, točajke, ki dela v zakajenem lokalju na obrobju mesta, ki je poslušala in prikimavala geniju, ko mu je njegovo dekle, katero je vrgel iz stanovanja, reklo zgodovinske besede: jebi se. In on je stvar vzel resno, ker je bil resen človek, in se je... (premor) Ampak, jaz nisen takšen. Ne želim biti genij. Ne želim Nobelove nagrade. Saj sploh ne vem, kaj pomeni beseda: genij. Za Nobelovo nagrado sem slišal le pri dnevniku. (se obrne proti mizi)

1) Nisem pozabila na vaše pire! Pavle, še tri pira.

Potem vzame tri piva in jih odnese na mizo 1.

In vedite, fantje, to so zadnji piri, ki sem vam jih prinesel! Kar smejte se.

Se vrne za šank in odloži pladenj.

Če bi bil oblast in če bi imel moč, bi mulariji do petinštiridesetega leta prepovedal vstop v gostilne. Pavla, kaj ti misliš o tem? Ti nič ne misliš. Ti kolovratiš z očmi. No, ja, tudi to je odgovor. (zdolgočaseno se ozira po lokalu) Poglej, skorajda prazen lokal. Ko sem živel v Parizu, sem komaj našel prazno mizo, da bi lahko ustvarjal svoje epohalne verze. Tu pa... (poslušaj Pavlo) Ja, ja, tudi kelner sem bil... Toda le na začetku. Želiš slišati kakšno mojo pesem? No, vidiš, nočeš. Bojiš se, da bi te moji verzi vrgli iz tira, da se do konca življenja ne bi pobrala. A v Parizu... Tamo so se založniki topli za moje pesmi. Hoteli so jih izdati v razkošni knjigi obrobjeni z zlatimi črtami, pa sem jim rekel: Gospoda, počaščen sem, toda moja zbirka ni končana, ni zaokrožena v celoto. Niso razumeli in niso odnehali. Prihajali so s kešom, mi ga metali na mizo, petdeset tisoč mark, ali kaj že imajo Francozi, za eno samo besedo. In jaz sem odvrnil: Ne, gospoda, spravite jih nazaj v žep; če daste za en špricer, v redu, toda ničesar ne pričakujte od mene. (vzdihne) Pavla, spet kolovratiš z očmi, videl sem te, ne verjameš mi, mojih pesmi pa nočeš slišati. Toda vedi, kdor jih sliši, se mu ušesa pozlatijo. Ja, ja, videl sem novega gosta. Nisem slep.

Vzame pladenj in stopi k mizi 2.

Dober dan. (poslušaj) Torej ste prisluškovali obujanju mojih spominov? To pa ni bilo lepo od vas, gospod. (hudomušno) No, no, ne opravičujte se, saj vam ne zamerim. Če sem iskren, priznam, da sem tudi hotel, da me vsi slišijo. Saj veste, kljub temu da se pri svojem delu srečujem s številnimi različnimi ljudmi, se povprečno dolgočasim. Na začetku je zanimivo, potem pa se začnejo ponavljati tako gostje kot pijača, tako obrobna čvekanja kot tudi moji gibi. Pladenj v roko, pijačo na pladenj, pijačo s pladnja, seganje v žep po blokec, zapisovanje v blokec, trganje lističa iz blokca, postavljanje lističa, iztrganega blokca pred gosta, jemanje njegovega denarnega sredstva, vračanje mojega denarnega sredstva, vse v veselje uskladitve zneska, ki sem ga pred tem zapisal na listič, ki je bil v bloku in tako naprej in tako naprej. Ah, saj veste. Toda, prosim, ne pritožujem se! Ne! Tudi takšno delo, kot je moje, mora nekdo opravljati. Pa čeprav jaz! Se strinjate z mano? Lepo je, da se strinjate. (opozori s kazalcem) Sedaj pa, dovolite, da prisluhnem vašemu naročilu. Ne, nič si nisem izmislil. Res sem v Parizu pisal pesmi in založniki so se topli zanje. Tudi vi ste založnik. Radi bi slišali kakšno mojo pesem? Bom premislil. Medtem ko pa premišlujem, vas s čim postrežem? Viski z ledom? Takoj.

Se vrne k šanku.

Pavla, iskreno ti povem, da sem sit te službe. Viski z ledom. Vsi hočejo, da jim recitiram.

S pladnjem stopi k mizi 2.

Izvolite. Mislim, da vam ne bom recitiral svojih pesmi. Ponosen sem nanje. (fantom pri mizi 1) Fantje, vi pa nehajte ploskati. Jaz nisem nikakršna estradna zvezda, ki jo lahko z navadnim ploskanjem zvažite, da bi vam podaljšala večer. Smo se razumeli. (po krajšem premoru, skromno) No, naj

vam bo. (gostu pri mizi 2) Samo vedite, da zbirke še ne bom izdal, ker še ni zaokrožena.

Pripravi se v položaj za recitiranje. Recitira tako, da pretirano gestikulira.

Naslov:

PESIMISTIČNA LJUBEZENSKA PESEM

Sedaj pa vsebina pesmi:

Ljubezen je kakor reka, ki teče

in nič ne reče,

ljubezen je kakor drevo listavec,

ki se v jeseni sleče

in prav tako nič ne reče.

Res je, ljubezen se včasih sleče,

včasih obleče, toda vedno teče.

V ljubezni se vsakdo opeče,

nato v reko steče in nič ne reče,

a ga peče, a ga peče.

Le tiho, še tiše zacvili.

Nočem cviliti! Nočem ljubiti!

Zato sem rajši drvo iglavec, ki se nikoli ne sleče.

Tudi pozimi ne, ko sonce ne peče .

Hvala. No, kaj pravite? Nič ni treba. Vidim, da vam je všeč. Še vedno držite odprta usta. Ni treba ploskati. Razumem vas. Pavla, si videla, kako jo je gospod ucvrl. Pesem ga je tako močno presunila, da je moral na zrak.

Stopi k mizi 2, vzame kozarec in bankovec. Ogleduje si ga.

Vsaj dobro napitnino je pustil. Morda pa mu je le bilo malce všeč. Kako sem nesrečen!

Stopi za šank in se žalostno nasloni.

Nobenih pijancev, nobenega življenja. Kako beden je moj natakarski poklic. Kjerkoli sem delal, so se me pijanci izogibali. Pavla, si opazila, da ni nobenih pravih pijancev, od kar delam v tem lokalu. (vzdihne) Moj pariški prijatelj me je znal večkrat zboti. Njegova ironija... Kako jo pogrešam. Njegov cinizem... Mesec dni se nisi mogel pobrati, ko ti je namenil nekaj svojih ciničnih besed. Nekoč, ko se je zjezil nad mano, mi je zabrusil: Življenje je praznina med rojstvom in smrtjo, toda tvoja nesreča je, Kazimir, da si bil praznina že pred rojstvom in boš še po smrti. Še sreča, da nisem dojel njegovih besed. Še danes jih ne razumem. Upam, da jih nikoli ne bom. Najbrž bi me hudo prizadele. (Pavli začudeno) A ja? Ti jih pa razumeš? Se mi zdi.

Se ozre k mizi 3.

Kaj takega! A ga vidiš, Pavla? Filip! Poglej ga, pa je res zaspal. Pusti, jaz ga bom zbudil.

S pladnjem stopi k mizi 3.

Filip, zbudi se. (Prime ga za lase in rahlo privzdigne glavo.) Neverjetno. (ga spusti.) Daj, zbudi se. Veš, da tu ne smeš spati. Če pridejo policaji, bodo mislili, da si se ga napil. No, vidiš, da se znaš zbuditi. Tako. (napiše račun) Tu imaš račun, sezi po denarnico, plačaj in pojdi domov spat. Ne najdeš denarnice? Seveda jo ne, ko pa segaš mimo žepa. Kaj ti je, Filip? Si bolan? Ne, ne bom ti jemal denarnice iz žepa. Jutri boš plačal. A pokličem rešilca? (vzame kozarec, ga položi na pladenj, nato ga spet vzdigne in ovoha) Aha! Sedaj vem. Naskrivaj si vodko vlivala v kozarec. To pa ni bilo lepo od tebe, Filip. Kaj če bi prišla policija? (se obrne proti Pavli) Vseeno, če ni razgrajal. Pavla, zakaj ga pa ti braniš? Si mu ti vlivala vodko, ne da bi jaz vedel? Počakaj, Filip, pomagal ti bom. (mu pomaga, da vstane in ga odpelje do vhodnih vrat) Boš zmogel sam? No, saj boš moral.

Vrne se za mizo 3, pobere pladenj in jezno stopi k šanku.

Pavla, ti si mu vlivala vodko v marelični sok z radensko, zato ga je tudi vsakič eksal... Ne vem, v kakšni navezi sta in zakaj to sploh počneta, toda opozarjam te... (se obrne proti vhodnim vratom, nato se postavi v odločno pozo) Vi? Vrnili ste se? Vi, uglajeni gospod! Z zbirko ne bo nič. Francozom, Parižanom sem rekel ne, tudi vam pravim: ne!

Se zbere in z odločnimi koraki stopi k vhodnim vratom, zažuga in se teatralično postavi.

Kako ste si upali oditi sredi moje recitacije, gospod! Brez slovesa, brez aplavza, brez metanja rož pod noge! Ne opravičujte se! Kako se upate igrati z mojim ponosom, z mojim ugledom in z mojim talentom! Jaz nisem papirnati robček, da vanj pihnete svoj prehlad in ga odvržete, ne da bi uporabili še tisti del, ki ga še niste zmočili! Z vami se več ne pogovarjam! Zbogom! In zaprite vrata za sabo, kajti bodite prepričani, da jih jaz ne bom zapiral!

Se napoti proti pultu, a na pol poti ustavi.

Da je bila odlična pesem? Res?

Se hitro vrne k vhodnim vratom.

Zakaj tega niste takoj povedali? Zakaj ste dovolili, da izgovorim toliko nepotrebnih besed? Je bila pesem res odlična? Vem, da je bila. Aha, pripeljali ste... Me veseli. (iztegne roko) Kazimir. Glasbenik ste, skladatelj? Torej ste šli po njega, po skladatelja. Razumem. Vesel sem, da ste šli po njega. Oprostite, jaz vas zadržujem kar na vratih. Izvolite sesti. Ne boste

sedeli? Radi bi se kar takoj pogovorili z mano. Ne bi vseeno sedli? Ne bi. Tudi prav. Mudi se vam. Razumem. Kaj bi se radi pogovorili z mano? Poslušam vaju. (na kratko ju posluša, nato navdušenje) Si slišala, Pavla! Moje pesem hočejo komponirati za orkester in glas. Radi bi videli še druge pesmi. Pogodbo mi ponujajo. Da bi pisal besedila z njihovo agencijo. Si slišala? Obogatel bi. Moje besede bi se vrtele na radiu. Si slišala? Kaj praviš? Nič, samo skomigaš z rameni. Kaj naj odgovorim?

Zresni se in postavi v trden položaj.

Oprostita, gospoda, toda... Na žalost, upam, da ne bosta užaljena... Pogledajte, kot vesta, delam v tem lokalu. Ni dober, toda niti ni slab. Prej bi trdil, da je dober kot slab. Gostje so prijazni... Veliko gostov imamo, ki so stalne stranke, tako da sem se na njih navadil. Skratka, kljub napornemu delu, mi je tu všeč. Težko bi zapustil te male ljudi z drobnimi, vsakodnevnimi težavami, ki pridejo sem malce potožiti, se poveseliti, malce spiti... Moram vam povedati, da ti ljudje niso hudobni, čeprav me večkrat zjezijo. A jaz sem takšen, dober po srcu. Hitro se zjezim, še hitreje pa na jezo pozabim. Torej, sedaj pa k bistvu. (vzhičeno) Ali mi lahko še enkrat ponovite, kaj mi ponujate! (odmahne z roko) Vem, da ste resno mislili. A zdaj takoj, da bi šli podpisat pogodbo? Prav. Požrl bom svoj ponos in podpisal.

Odhiti k šanku.

Pavla, si slišala? Resno mislijo. Oprosti, Pavla, vedno je enkrat prvič. In enkrat sem te moral pustiti na cedilu. To je priložnost... Enkratna v življenju! Ne cmeri se. Kmalu boš lahko poslušala popevke z mojimi besedili po radiu, na televiziji, morda boš kje zaplesala in zapela. Kdo bo stregel pri mizah? Pa kaj me briga! Si pa res hecna! Ti boš! Kaj tega nisi takoj skapirala? Sem ti moral jaz povedati? Sicer pa, ali ne vidiš, da nikogar ni v bifeju, razen... Pa še ti trije mulci gredo. Fantje, nič ni treba plačati. Jaz čašitim. Nasvidenje. In ne pozabite poslušati mojih popevek. Kaj!? Ne, ne, ne, fantje! Tako se pa ne bomo pogovarjali. Nazaj, nazaj. Užalili ste jo! Kaj vam je storila? Vam je pokazala jezik? Ni. Vam je mogoče rekla: naj vas koklja brčne? Ni. Vas je na gobec? Ni. Še pošpricala vas ni, fantje, zato vas sprašujem: zakaj, zakaj, zakaj? Če bi bili prijazni do nje, bi vam dala še za rundo! Tako pa... (vzame blokec in računa) Tisoč petsto, prosim. Ne, ne, nobenega opravičila ne sprejme. Ko se užali, se užali in je užaljena. Ona ni nikakršen omahljivec. Umetna krizantema je, ni človek, in nihče je ne bo žalil, češ da sodi le na pokopališče. Lepo prosim, gospodiči. Ne, ne, kdor užali mojo krizantemo, užali mene in ves svet. (Pavli) Se boš že znašla, Pavla. (krizantemi) Nihče ne opazi tvoje lepote. Le jaz, zato si mi tako zvesta.

Se vrne k vhodnim vratom zelo previdno, z vzdignjeno brado, pogledava v enega in drugega, zelo strogo.

Kaj pa vidva? Kaj pa vidva mislita o moji umetni krizantemi? Se vama zdi kičasta? Se vama zdi bedasta? Se vam zdi grda? Prav. To je lepo slišati.

(spet zmedeno) Oprostita...Oprostita, malce sem zmeden. Nikoli več ne bom nesrečen! Saj to je kot v filmu. Kaj sem hotel... Takoj bom! Samo plašč vzamem!

Hiti proti obešalniku. Med potjo pozvoni telefon. Prvič.

Pavla, boš ti vzdignila slušalko?

Telefon pozvoni drugič.

Ne boš?

Telefon pozvoni tretjič.

Pavla, pozvonilo je tretjič. Vzdigni, saj ni poštar.

Telefon naprej zvoni. Kazimir se obotavlja.

Čisto zares ne boš vzdignila slušalke, Pavla? Prosim te, vzdigni jo. Zakaj si taka? Meni se mudi. Daj, no. Pa nič.

Vzdigne slušalko.

Halo? Ne, ni Kazimir, sveti Peter ob Pavlu pri telefonu. (oponaša ženski glas) Zakaj tako dolgo nisem vzdignil slušalke? Pospravljaj sem WC, ali nekaj podobnega možganom. Sicer pa kaj te briga, kaj sem počel! No, povej, zakaj te še ni? Čez minuto bom odprl. Pijančki že stojijo pred bifejem in se tresejo. Ja, od mraza, najbrž. Veš kaj, Pavla, če jaz lahko pridem pol ure prej, tu garam in pospravljam in brišem in pucam, bi tudi ti lahko vsaj minuto prej. Vedno zamujaš. Pavla, poslušaj, kaj ti bom povedal, kajti povedal bom zadnjič: ne bom več stregel za šankom namesto tebe! Jasno! Niti petnajst minut ne!

Ropot pri vhodnih vratih.

Prav, se vidiva. Ura je že šest. Moram odpreti. Jebi se. Saj vem, da se ne moreš. Lahko pa poskusiš. Poslušaj, če se ne bi spomnila telefonirati, bi sedaj že podpisal pogodbo za neko agencijo. Pa so ušli, ko so slišali, kdo me kliče. Ne razumeš? Seveda ne. Če bi prihajla na delo tako zgodaj kot jaz, bi razumela.

Ropot pri vhodnih vratih.

Ja že grem! Pavla, moram odpreti, drugače bodo vdrli. Adijo.

Odloži slušalko in vzdihne. Sname umetno krizantemo iz reverja.

Pa tako blizu sem bil. Vedno sem tako blizu. Tako blizu in sanje bi se mi uresničile.

Ropot na vhodnih vratih.

Ja, že grem! Že grem!

Stopi k vhodnim vratom, da bi jih odprl.

Tako pa: pijančki, dobro jutro.

KONEC